

UDSKRIFT

af

Arbejdsrettens dom af 18. maj 2006

i Sagerne nr. A2005.619, A2005.620 og A2005.996:

Landsorganisationen i Danmark

for

Fagligt Fælles Forbund (i A2005.619 og A2005.996)

Og Dansk Funktionærforbund (i A2005.620 og A2005.996)

(konsulent Pernille Leidersdorff-Ernst)

mod

Dansk Arbejdsgiverforening

for

Dansk Industri

for

1) ISS Facility Services A/S (sag A2005.615)

2) ISS Food Hygiene A/S (sag A2005.620) og

3) ISS Facility Services A/S, Trafikservice (sag A2005.996)

(advokat Helge Werner)

Dommere: Børge Elgaard, Henrik Marstrand Dahl, Lene Pagter Kristensen (retsformand), Poul Flemming Hansen, Poul Monggaard, Benny Rosberg, Nicolai Westergaard.

I de tre sager, som er domsforhandlet under et, har de indklagede rengøringselskaber opsagt de ansatte tilknyttet en bestemt rengøringskontrakt, da de fra kunden modtog en opsigelse af kontrakten begrundet i, at kunden ønskede opgaven udbudt i licitation. Da licitationerne blev vundet, fik de ansatte meddelelse om, at de afgivne opsigelser kunne betragtes som bortfaldne.

Twisten i sagerne angår, om den fulgte fremgangsmåde med afskedigelse af alle medarbejderne, før erhververen af rengøringskontrakten var kendt, er et misbrug af ledelsesretten.

Sag A2005.996 angår derudover spørgsmålet om bodsudmåling i anledning af en erkendt

overtrædelse af overenskomstens § 28 om proceduren i forbindelse med afskedigelse af tillids- og sikkerhedsrepræsentanter.

Påstande

Klager, Landsorganisationen i Danmark for Dansk Funktionærforbund, Serviceforbundet, og Fagligt Fælles Forbund, har nedlagt følgende påstande:

1. De indklagede rengøringselskaber, ISS Facility Services A/S, ISS Food Hygiene A/S og ISS Facility Services A/S, Trafikdivisionen, skal betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod til Dansk Funktionærforbund, Serviceforbundet, og Fagligt Fælles Forbund for brud på hovedaftalens § 4, stk. 1.
2. ISS Facility Services A/S, Trafikdivisionen, skal betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod til Fagligt Fælles Forbund og Dansk Funktionær Forbund, Serviceforbundet, for brud på overenskomstens § 28.

Indklagede, Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Industri for ISS Facility Services A/S, ISS Food Hygiene A/S og ISS Facility Services A/S, Trafikdivisionen, har påstået frifindelse i forhold til påstand 1 og har taget bekræftende til genmæle over for påstand 2.

Sagsfremstilling

Sag A 2005.619:

ISS Facility Services har gennem en årrække stået for rengøringen hos Novo Nordisk i Gentofte. I slutningen af 2004 besluttede Novo Nordisk at udbyde rengøringskontrakten i licitation pr. 1. december 2004. Ved enslydende breve af 24. november 2004 blev samtlige medarbejdere, herunder 15 medlemmer af Fagligt Fælles Forbund, hos ISS Facility Services, der var tilknyttet opgaven hos Novo, opsagt. Af brevene fremgår:

"Opsigelse

Det er med beklagelse at vi på grund af ophør på Novo i forbindelse med udlicitering pr. 1. december 2004 til 31. marts 2005, er nødsaget til at opsigte dig med det i overenskomstens § 15. stk. 1 nævnte varsel.

Din sidste arbejdsdag bliver således den 31. marts 2005.

Såfremt vores kontrakt vil blive fornyet, er du selvfølgelig velkommen til at få dit tidligere job tilbage. Hvis det modsatte skulle være tilfældet, vil vi, såfremt det er os muligt finde andet job til dig."

Forbundet protesterede herimod, og der blev afholdt mæglingsmøde den 16. december 2004, uden der kunne opnås enighed. Opsigelserne blev indbragt for Afskedigelsesnævnet,

og på formødet den 2. marts 2005 oplyste ISS Facility Services, at de havde vundet licitationen, hvorfor opsigelserne kunne betragtes som bortfaldet.

Da klager fandt, at proceduren var i strid med ledelsesretten, blev der anmodet om fællesmøde. Der blev afholdt fællesmøde den 9. maj 2005, uden at der kunne opnås enighed. Herefter blev sagen indbragt for Arbejdsretten.

Sag A 2005.620:

ISS Food Hygiene A/S har i en årrække forestået rengøringen på Danish Crowns slagteri i Blans. Da Danish Crown i november 2004 besluttede sig for at sende opgaven i udbud, opsagde ISS Food Hygiene ved brev af 30. december 2004 samtlige medarbejdere, herunder 9 medlemmer af Dansk Funktionærforbund, der var tilknyttet opgaven. Af brevene fremgår:

"Vedr.: Opsigelse grundet mistet kontrakt

Jeg ser mig desværre nødsaget til at opsige dig efter gældende overenskomst § 9 med 4 måneders varsel, da vi har mistet kontrakten på din arbejdsplads (licitation).

Din sidste arbejdsdag vil være den 30. april 2005.

Skulle vi beholde kontrakten, vil du så vidt det er muligt blive tilbudt arbejde hos ISS Food Hygiejne A/S efter opsigelsesperioden."

Forbundet protesterede imod opsigelserne den 13. januar 2005. Efter afholdt mæglingssmøde blev sagerne indbragt for Afskedigelsesnævnet. ISS Food Hygiene meddelte den 16. marts 2005, at de havde genvundet kontrakten med Danish Crown, hvorefter opsigelserne blev trukket tilbage.

Da klager fandt, at proceduren var i strid med ledelsesretten, blev der anmodet om fællesmøde. Der blev afholdt fællesmøde den 9. maj 2005, uden der kunne opnås enighed. Herefter blev sagen indbragt for Arbejdsretten.

Sag A 2005.996:

ISS Facility Services A/S, Trafikservice, har siden 1964 varetaget togrengøringen for DSB. Kontrakten med DSB udløb den 30. november 2005 og skulle derfor i udbud. På møde i Samarbejdsudvalget den 14. juni 2005 blev situationen drøftet. Det fremgår bl.a. af referatet:

"8. Eventuelt

DSB kontrakten udløber med udgangen af november 2005. Dette betyder, at Trafikservice risikerer at miste hele togproduktionen. Mister vi denne kontrakt, betyder det at de ca. 300 medarbejdere, som er beskæftiget på dette område står uden arbejde. Da denne produktion udgør ca. 80 % af Trafikservice, vil det ikke være muligt, at omplacere medarbejderne. Vi ser vi os derfor nødsaget til at sende en opsigelse til disse medarbejdere. Vi blev enige om at TF fortæller om situationen til deres kollegaer, og de arbejdspladser hvor ingen TF er, skal AL orientere medarbejdere herom..."

Ved enslydende breve af 29. juni 2005 opsagde selskabet samtlige medarbejdere, der var tilknyttet opgaven hos DSB, herunder ca. 230 medlemmer af Fagligt Fælles Forbund og Dansk Funktionærforbund. 15 af de opsagte var tillids- og sikkerhedsrepræsentanter. Af opsigelsesbrevene fremgår bl.a.:

"DSB kontrakten sendes i udbud

Som et krav iht. EU, skal DSB sende en kontrakt, af den størrelse som rengøringskontrakten er, i udbud minimum hvert 5. år. Derfor skal vores kontrakt med DSB, der udløber den 30. november 2005, i udbud.

Dette betyder at ISS, men også andre firmaer kan byde på denne opgave. Vi i ISS Trafikservice vil selvfølgelig arbejde på at genvinde kontrakten.

Da vi imidlertid ikke har garanti for at genvinde kontrakten, er vi desværre nødt til at sikre os, at vi ikke står med omkostninger efter en evt. tabt kontrakt.

Det betyder at vi desværre må meddele dig din opsigelse pr. 1. juli 2005 til fratrædelse 30. november 2005.

Vi vil lægge alle vore ressourcer ind på, at udarbejde et attraktivt tilbud til DSB med forhåbning om, at de skulle ønske at fortsætte samarbejdet med ISS. Såfremt dette lykkes, vil vi naturligvis tilbyde opgaven til vore nuværende medarbejdere.

Hvis det viser sig, at det ikke er muligt at beskæftige dig efter den 30. november 2005, vil vi forsøge at anvise dig arbejde indenfor ISS Danmarks øvrige aktivitetsområder"

Forbundet protesterede mod opsigelserne og der blev afholdt mæglingsmøde den 5. oktober 2005. ISS Facility Services, Trafikservice, anerkendte ikke at have fulgt proceduren for opsigelse af tillids- og sikkerhedsrepræsentanter, jf. serviceoverenskomstens § 28, men bestred, at der forelå et brud på Hovedaftalens § 4, stk. 1.

På fællesmødet afholdt den 14. oktober 2005 erkendte selskabet fortsat procedurefejlen i forhold til overenskomstens § 28 og oplyste, at de fejlbehæftede opsigelser af tillidsvalgte var tilbagekaldt ved breve af 13. oktober 2005. Selskabet tilbød samtidig forligsmæssigt og uden nogen form for præjudice at betale en compensation til klagerne på i alt 50.000 kr. Der kunne imidlertid ikke opnås enighed om bodens størrelse for bruddet på overenskomsten og ej heller om, hvorvidt der forelå et brud på Hovedaftalens § 4, stk. 1. Herefter blev sagen indbragt for Arbejdsretten.

Opsigelserne, som var blevet indbragt for afskedigelsesnævnet, blev annulleret af ISS Facility Services A/S, Trafikservice, den 9. november 2005, da selskabet havde genvundet rengøringskontrakten.

Parternes argumenter

Klager har blandt andet gjort gældende, at ISS tidligere har fulgt den praksis i forbindelse med en kundes opsigelse af en rengøringsentreprise ikke at opsig de berørte medarbejdere, men at informere dem om deres retsstilling i henhold til virksomhedsoverdragelsesloven. Efter at det ved Arbejdsrettens dom af 25. juni 2003 i sag A 2002.730 blev statueret, at et andet selskabs overtagelse af en entreprise i en konkret situation ikke indebar en virksomhedsoverdragelse, er ISS gået over til at afskedige samtlige medarbejdere beskæftiget under en opsagt entreprise, som skal udbydes i licitation, for at sikre sig imod økonomisk tab. Denne praksis indebærer, at medarbejderne opsiges på et tidspunkt, hvor det ikke vides, om arbejdsgiveren på ny vil få entreprisen, eller om denne vil overgå til en ny entreprisehaver under omstændigheder, som må sidestilles med en virksomhedsoverdragelse, således at de ansatte kan fortsætte deres beskæftigelse under den nye entreprisehaver. Der er derfor ikke på opsigelsestidspunktet konstateret nogen arbejdsmangel. En standardmæssig opsigelse af samtlige medarbejdere i en situation, hvor arbejdsmangel ikke er konstateret, er imidlertid et misbrug af ledelsesretten og i strid med hovedaftalens § 4, stk. 1, jf. herved, at det følger af hovedaftalens § 4, at en arbejdsgiver har en særlig pligt til at påse, at afskedigelse af medarbejdere er sagligt begrundet i virksomhedens eller medarbejdernes forhold.

Den fremgangsmåde, som nu er blevet almindelig i situationer, hvor en rengøringsentreprise skal fornyes, efterlader forbundenes medlemmer i en unødigt længerevarende usikkerhed omkring deres fremtidige erhvervsudøvelse.

Fremgangsmåden er endvidere i strid med intentionerne i virksomhedsoverdragelsesloven og det til grund liggende direktiv, som tilsiger, at arbejdsforholdene bevares. Da opsigelserne afgives i en situation, hvor der er en forventning om, at der vil kunne ske en virksomhedsoverdragelse, er opsigelserne i strid med virksomhedsoverdragelseslovens § 3, stk. 1. At der ikke efterfølgende har fundet en virksomhedsoverdragelse sted, er uden betydning, da retmæssigheden af opsigelserne skal vurderes ud fra forholdene på opsigelsestidspunktet. Hvis opsigelserne var blevet fastholdt, ville de have været usaglige og udløst en bod. Dette er vel normalt ikke en sag for Arbejdsretten, men situationen er en anden, hvor arbejdsgiveren – som i de foreliggende sager – benytter sig af afskedigelserne som tabsbegrænsende foranstaltninger. Det er således ikke rimeligt, at det skal være lønmodtagernes risiko, at arbejdsgiveren opererer på de usikre vilkår, som gentagne

entrepriseudbud indebærer.

Da de indklagede selskaber er del af en meget stor koncern med tusindvis af ansatte og med en meget stor omsætning, og da de retsstridige afskedigelser har forvoldt de berørte ansatte betydelige gener, må dette udløse en anseelig bod. Dette gælder især i sag 2005.996, hvor det må anses for en yderligere skærpende omstændighed, at opsigelserne har ramt 230 af forbundenes medlemmer, herunder 15 med tillidsmandsstatus, uden at proceduren efter overenskomstens § 28 har været fulgt, og det uanset, at det indklagede selskab har en professionel personaleadministration.

Indklagede har blandt andet gjort gældende, at de indklagede selskaber måtte tage til efterretning, at de hidtidige rengøringsentrepriser med hhv. Novo Nordisk, Danish Crown og DSB var blevet opsagt af kunderne for at blive udbudt i licitation, og at selskaberne derfor ikke kunne påregne at bevare disse entrepriser. Selskaberne risikerede dermed at komme til at stå med medarbejdere, som man ikke kunne beskæftige, og selskaberne havde heller ingen sikkerhed for, at medarbejderne ville blive overtaget af den, som måtte vinde licitationen. Selskaberne kunne endvidere ikke afvente licitationens udfald, forinden man effektuerede opsigelserne, da man i så fald p.g.a. medarbejdernes individuelle opsigelsesvarsler på 4 måneder ikke kunne nå at opsiige medarbejderne til fratræden senest på tidspunktet for kontraktens ophør. Afskedigelserne var derfor sagligt begrundede i driftsmæssige hensyn på det tidspunkt, da de blev afgivet, og sagerne er således sammenlignelige med den situation, som forelå i Arbejdsrettens sag nr. 89.294. Medarbejderne har endvidere hele tiden været løbende orienteret og var blevet lovet genansættelse, såfremt entrepriserne fortsatte, og opsigelserne blev tilbagekaldt, så snart det viste sig, at dette var tilfældet. Der har derfor ikke været tale om, at medarbejderne blev efterladt i "en unødigt længerevarende usikkerhed omkring deres fremtidige erhvervsudøvelse" som påstået af klager.

Det ligger i øvrigt uden for sigtet med hovedaftalens § 4, stk. 1, at gøre op med usaglige afskedigelser. Som modvægt til den frie afskedigelsesret er der i § 4, stk. 3, medtaget en beskyttelse mod usaglige afskedigelser, men tvister herom skal efter § 4, stk. 3, bedømmes af afskedigelsesnævn og ikke af Arbejdsretten.

Hovedaftalens § 4, stk. 1, forpligter arbejdsgiveren til at udøve ledelsesretten i overensstemmelse med de i de kollektive overenskomster indeholdte bestemmelser og i samarbejde med arbejdstagerne og deres tillidsrepræsentanter, men dette er også sket i de foreliggende sager. Virksomhedsoverdragelsesloven er ikke gjort til en integreret del af overenskomstgrundlaget, og forholdet til virksomhedsoverdragelsesloven er derfor i sig selv uden betydning for, om hovedaftalens § 4, stk. 1, er overholdt. Der har i øvrigt slet ikke fundet nogen virksomhedsoverdragelse sted, og der er ingen holdepunkter for at antage, at der skulle være handlet i strid med virksomhedsoverdragelsesloven.

Hvad angår overtrædelsen af overenskomstens § 28 i sag A2005.996, så rettede det indklagede selskab for sig, så snart selskabet blev opmærksom på den begåede procedurefejl, hvilket må tages i betragtning ved bodsfastsættelsen.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Opsigelserne var i alle tre sager begrundede i, at de rengøringsentrepriser, som de opsagte medarbejdere var tilknyttet, var blevet opsagt som følge af, at ordregiveren ønskede opgaven udbudt i licitation. De indklagede selskaber havde ingen sikkerhed for at vinde licitationerne, og de havde heller ingen sikkerhed for, at en anden virksomheds overtagelse af opgaven ville blive omfattet af virksomhedsoverdragelsesloven. Selskaberne risikerede derfor at komme til at stå i den situation, at de ved udløbet af de opsagte kontrakter ikke kunne beskæftige de medarbejdere, som hidtil havde været beskæftiget med opgaven. Det har under disse omstændigheder været driftsmæssigt begrundet at varsle afskedigelserne som sket, og der er derfor ikke grundlag for at antage, at medarbejderne – som var stillet i udsigt, at de ville blive genansat, hvis entreprisen blev fornyet – har været udsat for vilkårlighed eller anden form for misbrug af ledelsesretten.

Som følge af det anført frifindes de indklagede selskaber for klagers påstand 1.

ISS Facility Services A/S, Trafikservice, har erkendt at have begået brud på serviceoverenskomstens § 28. Henset til, at der er tale om tilsidesættelse af en af de grundlæggende beskyttelsesregler i tillidsmandsinstitutionen, at der er tale om en stor, professionel virksomhed, og at overtrædelsen har berørt 15 medarbejdere med tillidsmandsstatus, findes boden passende at kunne fastsættes til 200.000 kr.

Thi kendes for ret:

I sagerne A2005.619 og A2005.620:

Indklagede, Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Industri for ISS Facility Services A/S og ISS Food Hygiene A/S, frifindes.

I sagsomkostninger skal klager, Landsorganisationen i Danmark for Fagligt Fællesforbund og Dansk Funktionærforbund, betale 2.000 kr. til Arbejdsretten. I sag A2005.996:

ISS Facility Services A/S, Trafikservice, skal til Fagligt Fælles Forbund og Dansk Funktionærforbund betale en bod på 200.000 kr.

I sagsomkostninger skal indklagede, Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Industri for ISS Facility Services A/S, Trafikservice, betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

De idømte beløb skal i sagerne betales inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom.

Lene Pagter Kristensen